

Organisering av laksevasdrag og regulering av laksefisket

Stjørdal 9. jan 2018

Helge Dyrendal

«Men uansett hvor en laks fanges, en død laks kan ikke gyte» (Magnus Berg 1986)

Innhold

- Pliktig organisering
- Forvaltningslagenes rettigheter og plikter mv
- Fiskereguleringer:
  - Lovverk og politiske føringer
  - Kunnskapsgrunnlag
  - Hovedreguleringer

Pliktig organisering, LiL §25

«I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning. Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking. Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om utøvelsen av fellesforvaltningen.»

Forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk

- Gjelder vassdrag med fastsatt gytebestandsmål mer enn 100 kg hunnlaks.
- Inneholder bl.a. beskrivelse av framgangsmåte.
- Vedtak fattet av fellesforvaltningen etter er forpliktende for alle rettighetshavere omfattet av forvaltningsområdet.
- § 9: Oppgaver: regulering av fiske, overvåking oppsyn, informasjon, smittevern, driftsplan osv.

Pliktig organisering

Det er krav om at alle rettighetshavere i lakseførende laksevassdrag med fastsatt gytebestandsmål over 100 kilo, skal ha etablert en pliktig organisering innen 25. juni 2015. Norske Lakseelver har i oppdrag å bistå de elvene som trenger hjelp til å fullføre dette arbeidet. Hvis ditt elveeierlag ikke er kommet i mål ennå, fortvil ikke. Da er det bare å ta kontakt med Norske Lakseelver.

PÅL MUGAAS / TIRSDAG 30 JUNI 2015 / 12:52

Hovedprinsippet

Alle rettighetshavere i den delen av vassdraget som er lakseførende, må være medlem i forvaltningslaget. Det er ikke et spørsmål om frivillighet, og følgende heller ikke aktuelt å kunne melde seg ut. Utmelding skjer ved overtagelse av fiskerettighetene til andre ved salg eller arv. Videre har forvaltningslaget en sentral rolle i miljøforvaltningens gjennomføring av lakseforvaltningen i Norge, forankret i lakse- og tentlandsfiskeloven.

Forvaltningslagets hovedfunksjon er å forvalte den biologiske ressursen (laksen) bærekraftig for vassdraget og alle rettighetshavere. Forskriften har ikke krav om felles økonomisk utnyttelse av laksefiske/rettighetene, men det er åpning for det dersom alle eller noen av rettighetshavere ønsker felles fiskerettighet.

AKTUELLE LØSØR

Lakse- og innlandsfiskeloven
Forskrift om pliktig organisering og
drift av vassdrag med anadrome
laksefisk

Brudd på bestemmelser:

Stjørdalselva: Vedvarende brudd på lokale bestemmelser fra en fisker på en eiendom. Direktoratet har varsel til grunneier om at dersom det ikke skriftlig bekreftelse om at regelbruddene vil opphøre kommer, vil stenging av fisket på den aktuelle eiendommen bli vurdert.

Gaula: Sør-Trøndelag tingrett ga fiskeforvaltningen medhold i utestengelse av fisker i 2016 og 2017 grunnet kvotebrudd. Fisker ble idømt saksomkostninger.

SØR-TRØNDELAG TINGRETT

RETTSBOK

Den 8. august 2017 kl. 09:00 ble muntlig forhandling holdt i Sør-Trøndelag tingrett, rettsaal 412.

Saksnr.: 17-115212TVI-STRO

Dommer: Tingrettsdommer Frode Hanssen

Saken gjelder: Midlertidig forføyning for sikring av fiskerett

mot

Gaula Elveierlag

Advokat Frode Kvernør

Advokat Kolbjørn Margido Lium

Regulering av fisket - Naturmangfoldloven

§ 15. forvaltningsprinsipp

- ...høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås....

§ 16. høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk

- Høsting kan bare når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd..... Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon og høstingstradisjon i vedkommende område.

Lov om laksefisk og innlandsfisk

§ 1. Lovens formål. - Todelt:

- Sikre at naturlige bestander og deres leveområder forvaltes slik at mangfold og produktivitet bevares.
- Dernest skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere.

§ 33. Åpning av fiske etter anadrome laksefisk, bestemmelser om redskapsbruk, fisketider m.m.

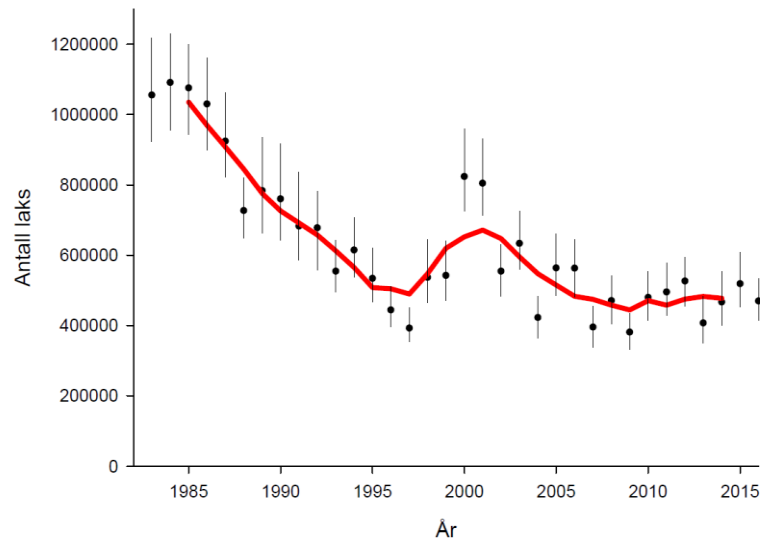
- Åpningen kan gis for nærmere angitt tidsrom og gjelde bestemte områder, redskaper, fangstmåter, arter eller fangstkvantum.

«Først haver elv oc strøm sin besønderlige skikk oc skilsmisse fra andre elvers laks. Så haver Lyngdals, Undals, Mandals, Torridals, Topdals lakser hver sin skikk, ved hvilken de kunde nogenlunde kiendes hvilken strøm de tilhøre om de forgå sig oc fanges i fremmed strøm.»

(P.C Friis 1599)

Målsetning:

«Målet er å komme frem til et reguleringsregime som er godt tilpasset situasjonen for villaksen, samtidig som de samlede konsekvensene for villaksinteressene blir akseptable..» (St.prp 32 2006.2007)

Beregnet innsig av laks til norskekysten
(VRL 2017)

Føringer - St. prp. nr. 32 (2006-2007)

«Føre-var-tilnærmingen innebærer at det må utvikles tallfestede forvaltningsmål for laksevassdragene. Samtidig må det etableres et overvåkningssystem som kan dokumentere forholdet mellom bestandenes tilstand og de målene som er satt.»

«...laksefisket bør baseres på de bestandene som utnytter produksjonskapasiteten sin fullt ut, og fiske på øvrige bestander bør begrenses i størst mulig grad.»

NINA Rapport 226

Gytebestandsmål
for laksebestander i Norge

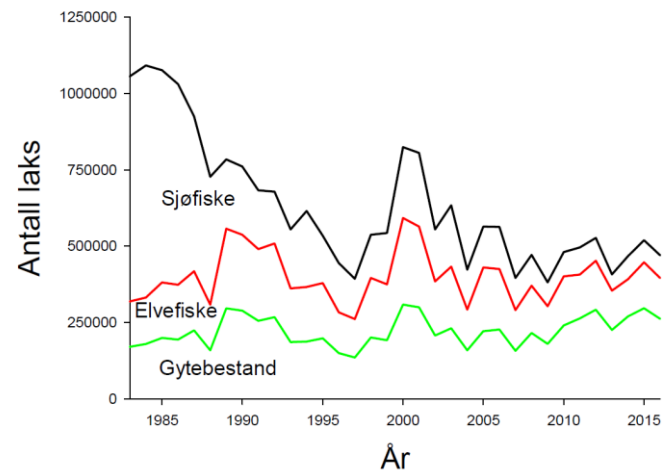
Kjetil Hindar
Ola Diserud
Peder Fiske
Torbjørn Forseth
Ame J. Jensen
Ola Ugedal
Nina Jonsson
Svein-Erik Sløreid
Jo Vegar Arnekleiv
Svein Jakob Saltveit
Harald Sægvog
Leif Magnus Sættem

Føringer II...

«Reguleringene skal bygge på internasjonale råd og kriterier, som i første rekke forutsetter at fiske på blandede bestander blir redusert. I praksis kan dette i hovedsak bare oppnås ved å redusere beskatningstrykket i sjølaksefisket og sannsynligvis også fase ut dette fisket i enkelte områder.»

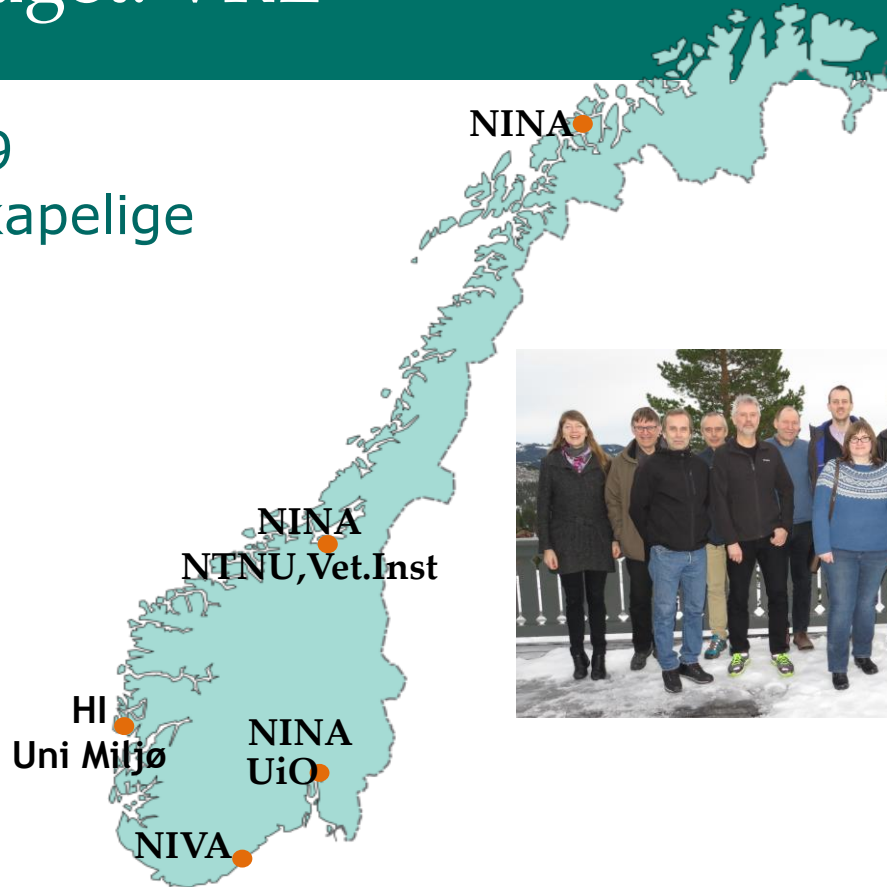
«En slik omstilling i laksefisket vil bli krevende for de berørte aktørene, først og fremst fordi fangstene i sjø må reduseres mer enn fangstene i elvene».

Beregnet antall laks som årlig har kommet inn til kysten, antall laks som har kommet til elvene og antall laks som er igjen etter beskatning (VRL 2017)

Kunnskapsgrunnlaget: VRL

- Opprettet av DN i 2009
- Gir uavhengige vitenskapelige råd til forvaltningen

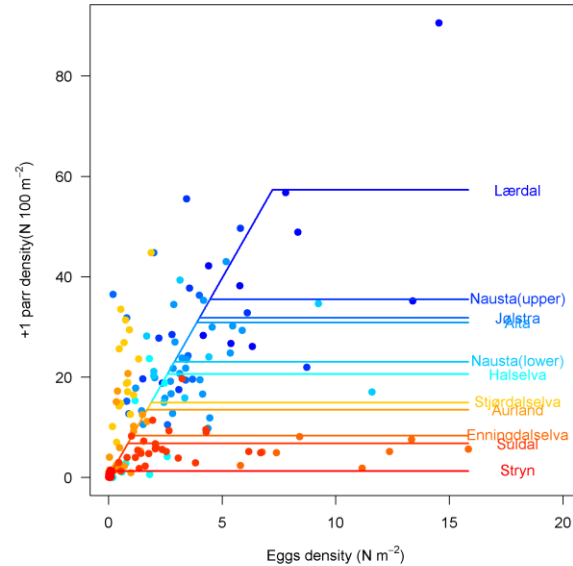
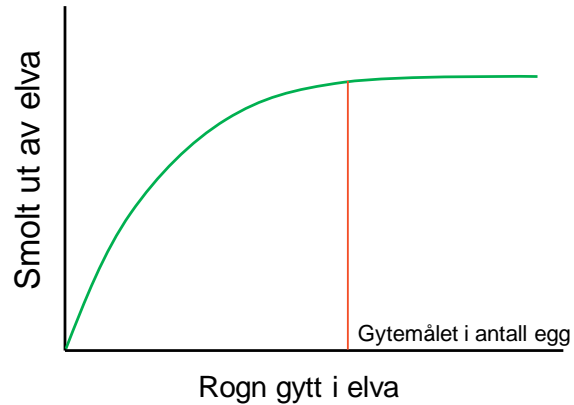
Gytebestandsmål (GBM) og forvaltningsmål

Forvaltningen skal baseres på konkrete målsetninger (referansepunkter).

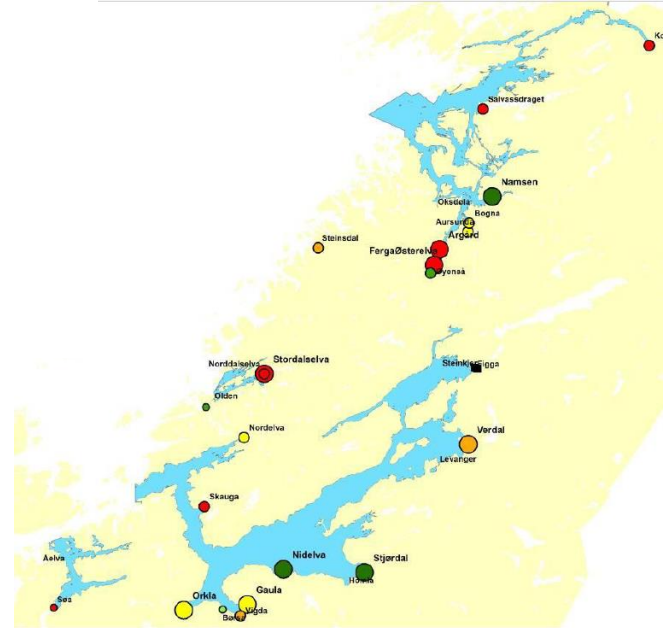
- Gytebestandsmål er hvor mange kg hunnlaks det må være på gyteplassene for at elva skal produsere så mange laksunger som den har kapasitet til.
- Ved regulering av fiske opererer vi med forvaltningsmål. Forvaltningsmålet for en bestand/elv regnes som nådd når det i gjennomsnitt er minst 75 % sannsynlighet for at GBM er oppnådd de fire siste årene.
- VRL beregner gytebestands- og forvaltningsmåloppnåelse. VRL gir beskatningsråd for ca. 190 vassdrag.

GBM – bestands/rekrutteringskurver

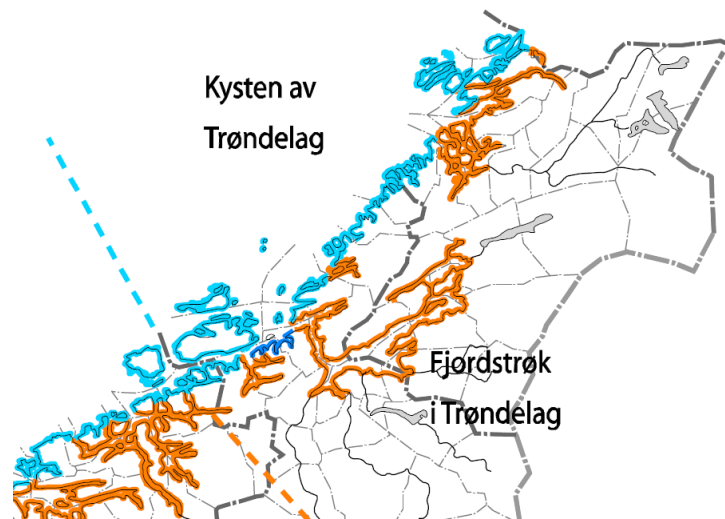
Beskatningsråd elv: 0-5

Rådene går fra «*bestanden tåler sannsynligvis høyere beskatning dersom innsiget blir som i de senere år til «Forvaltningsmålet er langt fra oppnådd for denne bestanden, det har vært et svært lite eller ikke noe høstbart overskudd og bestanden bør ikke beskattes».*

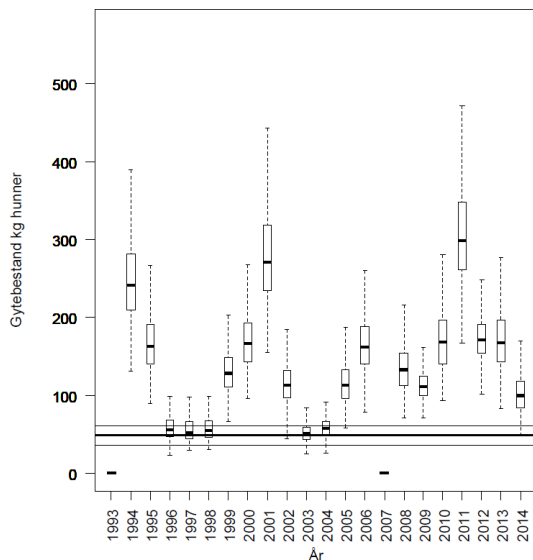

Kyst og fjordråd

- **0:** Bestandene tåler sannsynligvis høyere beskatning.
- **1:** Det er ikke nødvendig med ytterligere tiltak for å redusere beskatningen.
- **2:** Beskatningen bør reduseres moderat.
- **3:** Beskatningen bør reduseres betydelig.
- **4:** Bestandene bør ikke beskattes.

Eks 1

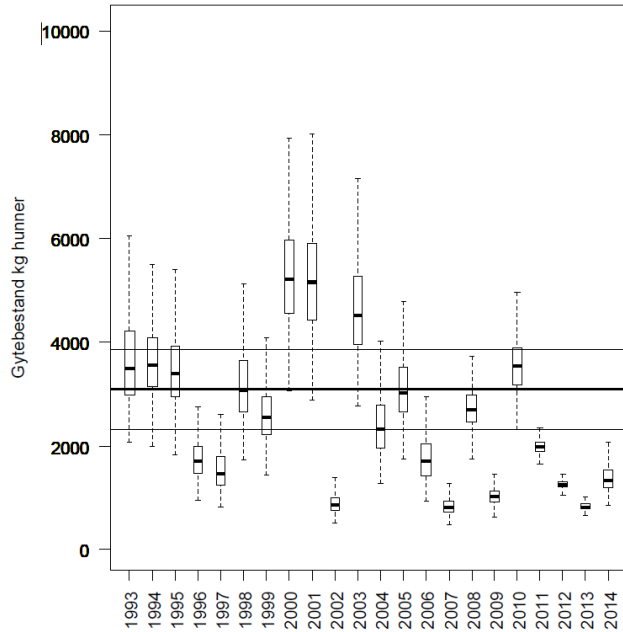
Råd om beskatning: Denne bestanden tåler sannsynligvis høyere beskatning dersom innsiget blir som i de senere år.

Samlet vurdering av gytebestandsmåloppnåelse og høstbart overskudd: Svært god

Resultat regulering: Lokalt forvaltning fikk der reglene de ønsket.

Eks 2

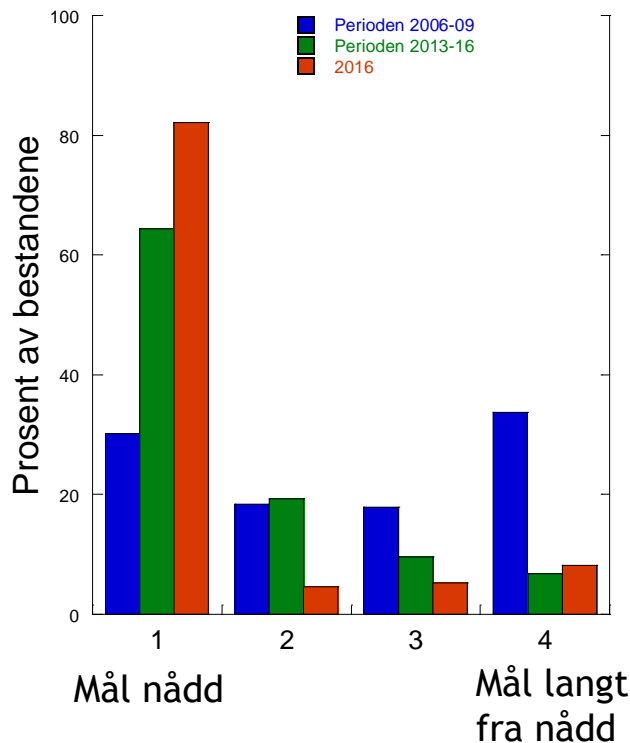

Råd om beskatning: Forvaltningsmålet er langt fra oppnådd. Bestanden bør ikke beskattes.

Samlet vurdering av GBM og overskudd: Svært dårlig.

Resultat regulering: Fisketiden redusert i elv.
Nærliggende sjøfisket stanset.

Antall bestander der forvaltningsmålet er nådd har økt markant

Andelen (%) av de vurderte laksebestandene som ble gitt vurdering 1 forvaltningsmålet er nådd, 2 fare for at forvaltningsmålet ikke er nådd, 3 sannsynlig at forvaltningsmålet ikke er nådd og 4 forvaltningsmålet langt fra nådd, basert på perioden 2006-2009, perioden 2013-2016, samt på gytebestandsmål for 2016 alene.

Retningslinjene om vassdrag m god org.

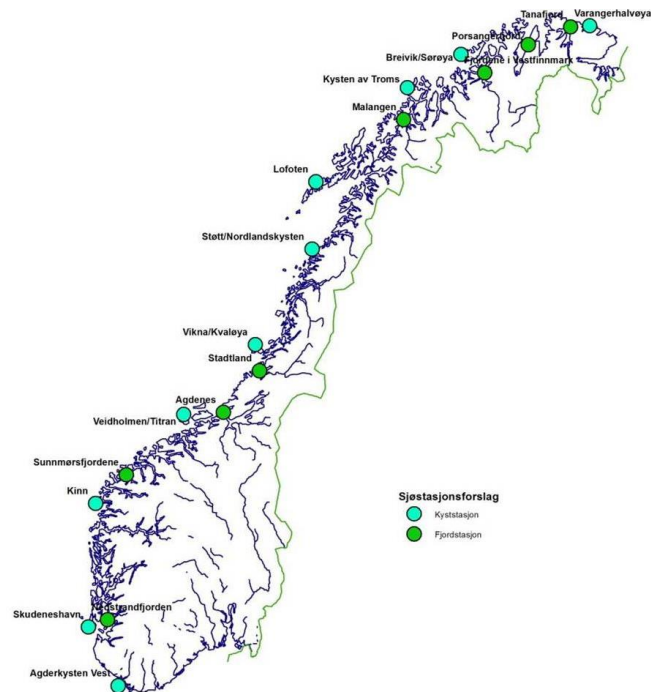
Vassdrag organisert i henhold til forskrift om pliktig organisering, vil i reguleringsammenheng selv foreslå fisketid og andre reguleringsiltak i vassdraget. Forslagene skal legges til grunn for endelig vedtak såfremt de ikke er i strid med retningslinjene for regulering.

Bakgrunnsnotat med retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag og sjø fra fiskesesongen 2016

Hovedreguleringer

- Målsetning med fiskereguleringene:
  - Å nå forvaltningsmålene i flest mulig vassdrag
  - kun høste av det naturlige overskuddet
- I utgangspunktet hovedrevisjon av fiskeregler hvert 4.-5. år
- Ekstraordinære reguleringer i sjø og elv både 2013 og 2014
- Siste hovedreguleringen i 2016

Nr	Fremdriftsplan for fiskereguleringer 2016	Frist/tidsplan	Ukenr
1	Retningslinjer sendes til Sametinget (for behandling i Sametingsrådet)	Desember 2014	49
2	Forslag til fremdriftsplan for reguleringsprosessen og retningslinjer sendes til lakserådet	Desember 2014	50-51
3	Møte om retningslinjene og fremdriftsplan	Januar 2015	3
4	Vitenskapsrådet rapporterer: råd om beskatning sjø og elv	Januar 2015	3
5	Reviderte retningslinjer ferdig	Januar 2015	4
6	Lokale og regionale prosesser (Fylkesmannen)	Februar/mars 2015	6-13
7	Fylkesmannens forslag til reguleringer foreligger	Mars 2015	13
8	Arbeidsmøte med organisasjonene på nasjonalt nivå (ved behov)	Mai 2015	19
9	Vitenskapsrådet rapporter: rapport 7 og 7b	Mai 2015	20
10	Sametinget gis anledning til å gi innspill på utkast til høringsforslag (behandles i Sametingsrådet)	Mai 2015	22
11	Miljødirektoratets forslag til regulering sjø og elv sendes ut på høring vedlagt Sametingets merknader	Juni 2015	24
12	Høringsfrist for reguleringsforslag	September 2015	4. Sept
13	Fylkesmennene oversender oppsummering av høring og forslag	September 2015	9. Okt
14	Foreløpig fangstanalyse 2015 foreligger?	Oktober 2015	42
15	Møte med lakserådet (forslag til regulering og oppsummering av høring)	Oktober 2015	28-29 Okt
16	Miljødirektoratets innstilling til regulering sjø og elv foreligger	Oktober 2015	13. Nov
17	Konsultasjon med Sametinget om innstilling til regulering - hvis endringer foreslås i Nord-Troms og Finnmark	November 2015	19. Nov
18	Ved enighet med Sametinget: vedtak fattes Ved uenighet: Sametinget gis tid og anledning til å ha et møte med KLD	Nov/des 2015	49-50

Fiskeregler fastsatt av forvaltningslagene:

Aktuelle problemstillinger

- Kvoter
- Kastevekt
- Tillatte redskaper
- Utsetting av fisk

Biologisk begrunnelse for innførte reguleringer. Fangstfordeling skal ikke brukes som argument.

A wooden boat is shown from a rear-quarter perspective on a river. A black Yamaha outboard motor is mounted at the stern. The deck is cluttered with fishing equipment, including two fishing rods with cork handles and two reels. The water is dark and rippled, and the background shows a forested riverbank.

Takk for oppmerksomheten